

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:
в Австрії:
за цілий рік . . . 20 кор.
на пів року . . . 10 кор.
на чверть року . . . 5 кор.
на місяць . . . 1-70 кор.

За границею:

на цілий рік: зі щоденною
виплатою 7 доларів, або 12
рублів; з виплатою двічі
в тиждень 5½ долара, або 10
рублів; з виплатою що субо-
ти 4½ долара, або 9 рублів.
Поодинокі числа по 10 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича

Виходить у Львові що дня
крім неділь і руских свят
о 5½ год. пополудня.

Редакція, адміністрація і
експедиція «Руслана» при ул.
Оссолінських ч. II. (партер)
(фронт від ул. Тихої). Експе-
диція місцева в Агенції
Соколовського в насажі Гавс-
мана.

Рукописи звертає ся лише
напередне застереження.

Рекламації неопечатані в
вільні від порта. — Оголь-
шеня звичайні приймаю-
ся по ціні 20 с. від стріч-
ки, а в «Надісланім» 40 іч
від стрічки. Подяки і при-
ватні довесеня по 30 сот.
від стрічки.

„Клерикал — клерикалізм“.

(X) З таким наголовком подає хри-
стіянсько-суспільна Reichpost замітку, з
котрою годить ся познакомити також нашу
суспільність.

Слово «клерикал», «клерикальний»,
«клерикалізм» появляє ся тепер знов часто
по часописях, але ніхто ще не вспів пода-
ти загально-признаного, влуч-
ного определєня сего вислову і тому
люди обережні часто цурають ся або побо-
юють ся сего вислову. Щож то є «кле-
рикальний», що «клерикалізм»? Спитаємо
кого небудь з тих людей, що інших пя-
ткують сим висловом, або намагають ся
тим з когось поглузувати, або на когось
через те кинути підзор, а тоді від тих фра-
зерів не одержимо або ніякої відповіди а-
бо від кожного з них якусь іншу. Але се
річ певна, що в жидівських або
вольнодумних і соціалістич-
них часописях «клерикал» є
рівнозначне з висловом «като-
лик». В тих часописях звичайно нічого
не читаємо про католиків, нечаєб їх зов-
сім не було в Австрії. Читаємо про Жи-
дів, протестантів, магометан, про жидівські,
протестантські і магометанські свята, — але
про католиків, про управління католиків,
про католицькі торжества і свята не поди-
блемо нічого, бо тут все збувають висло-
вом «клерикал», «клерикальний».

«Клерикалом» пятають отже кожного,
що вірить у вічність, в Бога. Клерикалом
є всякий, що бажає держати ся релігії, що
не хоче стерпіти ніякого нарушеня релігії,
ніякого глузуваня з віри, ніякого богохуль-
ства. Отже всяке християнське переконанє,
всякий християнський звичай є «клерикаль-
ний». Хто боронить святости подружя, хри-
стіянської школи, християнських звичаїв,
сего пятають в жидівських часописях «кле-
рикалом». Навіть сї християни, котрі
піддають ся методі жидівського дневника-
рства і самі безмисльно потакують крикунам
проти «клерикалізму», не остережуть ся
напаянваня «клерикалізмом», наколи не
піддадуть ся безуслівно покликам жидів-
ського дневникарства. В жидівськїм і
вольнодумнїм та соціалістич-
нїм дневникарствї відбира-
ють засадничо католикам їх
питому назву а для чого? Супроти ве-
ликанської більшости католицького насе-
леня не може жидівське дневникарство відва-
жити ся на явну боротьбу з католиками,
бо знає добре, що отверта і явна боротьба
проти католиків не вийшла би єму на до-
бро і тому веде се дневникарство завзяту
боротьбу під попришкою війни з «клерика-
лізмом». Таким способом се дневникарство
обманює широкі верстви несслєня, заманює
певторопних і приспособлює собі союзни-
ків серед страхайлів. Але се є в інтересі
католиків боронити ся проти такого об-
маньства жидівського дневникарства. Нічого
отже дивного, що католики уважають ужи-
ванє сего вислову яко політичну і суспіль-
ну неприличність, поки вислів «клерикал»,
«клерикальний» не одержав загально при-
знаного, незмінного, сталого определєня і

з таким, котрий сего вислову уживає, від-
повідно поведать ся. Німецька мова доволі
багата, щоби обійти ся без того жидівським
дневникарством для обманюваня суспільно-
сти придуманого вислову і виразити всі
гадки також в обсягу партійної політики.
Але хто мимо того уживає сего вислову,
сей також стає помагачем або прихильни-
ком жидівського дневникарства або стає без-
мисльним пустословцем, котрий не знає, що
говорить.

Стілько Reichpost, а до сеї замітки го-
дить ся і з нашого боку примітити, що
також і в рускїм дневникарствї, іменно у
видаванїм крайними вольнодумцями або со-
ціал-демократами, часто кидає ся сими
висловами «клерикал», «клерикалізм», «кле-
рикальний», щоби з когось поглузувати,
представити єго в очах рускої суспільности
якимсь відчуженим від своєї рускої народ-
ности, народних засад і поглядів. Се пере-
няло наше радикальне і соціалістичне
дневникарство з тих жидівських і вольно-
думних та соціалістичних дневників німець-
ких, з котрих оно черпає свої відомости і
переймає ся єго поглядами і засадами а в
часті також з того нігілістичного настрою
російської суспільности, яким визначають
ся також крайні сторонництва українські.
Тим способом можна собі пояснити ту за-
взяту боротьбу, яку ведуть наші домородні
радикали і їх однодумці — соціал-демокра-
ти проти християнської Церкви і вірно і
проти «попів», слуг Церкви. У тих висло-
ви «клерикал», «клерикалізм», «клерикаль-
ний» є однозвучні майже з ворогами руско-
го народа, дарма, ще загаль руского духо-
вєнства (не говоримо про виїмки) сповняє
в трудних обставинах важне посланництво
не лише своє заводезе, духовне, церковне,
але також суспільне, народно-політичне і
культурне.

Вісти про Русинів в Канаді.

До видаваного в Коросні місячника „Po-
wściągliwość i praca“ пише о. Йосиф Шрайно-
вський з Губард-Саск в Канаді під днем 15. VII.
1909 ось що:

Нарід наш польський, а ще більше руский
скоро спішать ту в Канаді до винародовленя і
втрати віри. На доказ сказаного еписуоу ту се,
на що я сам надивив ся:

Два літа вже минуло, як приїхав я з Гали-
чини до Канади, де спершу поселив ся в палаті
архієпископа в St. Boniface. Оден з тамошних
святих завів мене до захоронки, де нахо-
дило ся около 200 дітей всякої народности, ма-
ленькі від 4 до 15 літ, котрих вихованєм зани-
мали ся французські монахині.

Ту призвано діти польські і рускі до мене,
щоби з ними познакомити ся. Питаю одно, дру-
ге, третє ітд., кожде окремо, то по польски, то
по руски, як називає ся, чи має родичів ітд., ні
одно з них ві слова мені не відказало, бо не у-
міли, тільки по французки або по англійски. Ось
явила ся одна з матерій тих дітей Русинка з
Галичини; я став з нею говорити, а она розка-
зує мені, що має також донечку в тій захорон-
ці, стала плакати і каже, що з своєю дитиною
розмовити ся не може, бо не уміє по французь-

ски говорити а дитина зовсім позабула по руски
говорити, тільки вивчила ся по французки і ка-
же, що „она пізнає мене, що я єї мати, але
тільки глядить на мене а я на ню і ні словечка
від неї дізнати ся не могу“.

Жаль мені стало дитини і матери і думаю
собі: що вдіє ся з тими нашими людьми за я-
ких 50 літ. Ані познанки не буде, що се були
колись Русини або Поляки, ба пізнійше нехитно
остогидне їм своя народність. А вжеж що до
релігійного ісповіданя ту дїє ся ще гірше. Біль-
ше як три чверти Русинів вже не то, що стали
схизматиками, але є вже межі ними і протес-
тантї, баптисти і приналежні до других сект,
заразом клятї вороги католицької релігії. Є в Ка-
наді і рускі часописи, підпомагані грїшми масо-
нів, протестантів і ин. Їх редагують рускі пере-
вертні, видумують і пишуть в тих шматах рус-
ких безстыдні небилці на Рим, на Папу, на епи-
скопів і на все духовєнство католицьке і се за
безцїн розкидають межі нарід. Маю ось одну
таку часопись у себе, в котрій пишуть і доказу-
ють, що Іван Гус, єрезіярх ческий, по причині,
що постояв за правду, умерав яко мученик, ко-
трого безновинно убиває церков римска. Підно-
сить і прославляє єго заслуги і чесноти мов то
героїзм огидить і осуджує римську церков враз
з всім духовєнством і ругає ся з релігії като-
лицької. На другім місци пише знов і доказує,
скільки котрий Папа живучи в ковкубаті мав
дітей, потім пише то само о епископах і святих
в священниках. Несвїдомий нарід радо читає і слухає
такі нечестивости, а вжеж всему тому, що ви-
читав в часописи, радше завірить, як св. Єван-
гелію, „бо так писано стоїть в газеті“, то вжеж
свята правда. Наслідки сего ось такі, що демо-
ралізація і зневіра ширить ся межі руским лю-
дом, мов заразлива хвороба вельми хижо. Доброї
католицької часописи не мають ту Русини ні о-
дної. Коли одного разу в церкві на проповіді
заказував я читати сї часописи і угрожав, що
не дам розгрїшеня, то сказаво мені на то: „най-
нам дадуть другу ліпшу часопись, то ті залиши-
мо читати“. — Звідкиж її взяти, коли єї нема?
Поляки що до тої справи вже висше стоять, бо
мають на цілу Канаду одну часопись польську і
чисто католицьку, котру видають оо. Обляти.
Другі знов Русини сказали, що задля того зборо-
няю їм читати рускі часописи, бо їх хочу на По-
ляків перетворити. Тож не придали ся мої угро-
зи ні зазиви, они читають дальше сї брехні.

Друга причина злого є та, — що нема ту
святих руских і католицьких. Є ту вправді
мале число оо. Василян, але вельми мало на
всю Канаду, котра є о много більша від цілої
Європи. А вжеж нарід їм не дуже радий, він
чує якусь відразу до монашого чину.

Нарід хоче мати святих руских священників, ко-
трі би враз з ним проживали і трудили ся, а не
таких, що стало проживають в монастирї, а у
них тільки деколи являють ся. Протестантї ко-
ристають з того, висилають межі руский нарід
своїх лжепророків, — вовків-хищників в овечій
скірі, жидів, найбільших драбів і покиданців су-
спільности, котрі засуджені до вязниць в старім
краю за злочини всякого рода, звідтам поутіка-
ли, Плавно бесїдують они руским язиком. Їм
платять по 40 доларів місячно. Они одягнені в
ризи святих приходять до Русинів, мовто
дійсні святих з старого краю і туманять
людей: враз з народом проживають, склїбляють
єго пристрастам, в церквах дозвояють пити го-
рївку.

Наслідки з всего того страшні: нарід радо

Іх слухає мов богів, готов передати ся на муки за них, мерзять ся католицизмом і ненавидять его. Маю н. пр. в моїй колонії 2 церкви рускі: католицьку і протестантську; до католицької належить більш 20 родин, а до протестантської около 150 родин. Ось вам овочі протестантських місій межи Русинами. Наш о. архієпископ старає ся горячо, щоби злому зарадити, висилає французьких кдириків і священників до Галичини, щоби научили ся язика руского, змінили свій обряд на греко-католицький і по кількох літах приходили сюди і трудили ся яко рускі священники. Є Іх ту кількох таких, велике Іх пожертвовање, бо учить ся язика зовсім чужого і полишати свій обряд, се не так легка справа, якби здавало ся а ту добавком мала користь з усього. Нарід не любить Іх, не шанує і не слухає. Учить его они не в силі. Яко доказ, що сказане є з правдою згідне, най послужить слідуєча приклячка: Тільки Поляки і Русини мають в своїм язичі букву л—і, Француз хотяби не знати як силував ся, то тої букви вимовити не може. Одного разу проповідав такий французький священник по польски і сказав ось що: „Matka Boska zaslužyla sobie u Pana Boga bardzo wielką łaskę“ — замість łaskę.

Коли по такій проповіді виходив нарід з дому Божого, то вжеж творив собі насмішки з сего, що почув в церкві.

О дай то Боже, щоби явило ся в Канаді що найменше 10 руских священників, ревних і діяльних апостолів, повних пожертвовања і духа Христового.

Жатва велика, а діятелів мало.

О. С.

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

На парламентарнім овиді збирають ся зловіщі хмари. Віденська Согг. Centrum заповідає пересилене кабінетове, викликане прологами краєвих язикових законів, які правительство має внести в соймах долішньо і горішньо-австрійським, сольногородським і фюральсберським. Бар. Бінерт пересправляв з міністром Жачком про сі начерки законів, а др. Жачек заявив, що він і міністер др. Брав не остануть в кабінеті на случай предложеня тих законів до санкції. Як запевняє та кореспонденція, відбуде ся вівторок в парламенті засіданє чеської парламентарної комісії, в котрій возьме участь міністер др. Жачек і нема сумніву, що на тій нараді ухвалять, щоби оба чеські міністри уступили з кабінету на случай санкціонованя тих законів. Согг. Centrum додає, що вправді не відоме ще становище польского кола в сій справі, але неперечно міністер др. Дулемба порушить се питання в колі і поступить відповідно его ухвалі. При відкритю засіданя посольської палати дня 20. с. м. не засядуть уже чеські міністри на міністерських фотелях, так що кабінет бар. Бінерта можна тепер уже вважати неповним.

Чеське дневникарство виступає вельми різко проти бар. Бінерта і докоряє ему, що веде послідовно неприхильну Чехам політику. Чеські дневники звизають тому Поляків до одноступного з ними поступованя. Narodni Listy вважають вже тепер кабінет бар. Бінерта пропащим, однак висловлюють побоюванє, що задля сильного становища бар. Бінерта наслідником его буде знов бар. Бінерт, котрий тіпить ся довірем Корони.

В Ічній промовляв на посольським вічу пос. Машталка про політичне положенє і заявив, що молодочехи стоять далше на тім становищі, що лише зміна системи може довести до поправи положеня. Молодочехи не вели весною обструкції, але тепер такі відносини, що державній раді грозить певна обструкція. Розв'язанє держ. ради уважають в двірських кругах небажаною справою, бо се не довело би до полагоди теперішнього пересиленя. Говорять про зміну кабінету і висувають д-ра Кербера яко нового міністра-президента, але пос. Машталка вважає таку зміну поличником для Славянського Союзу.

В Угорщині щораз більше розносять

ся вісти, що зєдиненє сторонництв на основі програми з 1867 р. має довести до розв'язки пересиленя і що на чолі нового кабінету має стати гр. Андраші яко міністер-президент. Тимчасом гр. Андраші не знає иншого способу розв'язки пересиленя як національні уступки. Однак вже тепер можна би сказати, що гр. Андраші і при найбільших уступках не довів би до полагоди пересиленя, хіба допровадив би до повного переходу в коштутівський табор.

В політичних кругах пештеньських рознесли ся вісти, що ославлений екміністер Польоні виступає з пляном розв'язки пересиленя, а має до того довести віднова пляну Люкача з тою зміною, що міністром-президентом мав би остати др. Векерле, а міністерство внутр. справ обняти би независимці. Але й сей хитрий викрут не веде до розв'язки, бо має він метою приладженє виборчої реформи по думці Кошута, щоби відтак виперти з президентури Векерлього а на его місце впровадити Кошута. В парламентарних кругах угорських були вісти про покликанє Векерлього, Андрашого, Кошута і Тіси на послуханє до монарха.

Magyar Nemzet, орган Ургона, запевняє, що нині всякий конституційний плян розв'язки має однакові вигляди. Можливо, що монарх в тій цілі так само зверне ся до сорокосмаків, як і до шістьдесятьсемаків. Можливе також безпарламентарне правительство.

Magyar Ország звіщає, що Тіса з Андрашім зовсім порозуміли ся і оба рішили ся обняти в данім случаю правительство. Розходить ся лише о те, чи Іх плян буде у Відні одобрений.

Pester Lloyd запевняє, що розходить ся о приєднанє уміркованих независимців до спільного діланя з дуалістичними політиками і о відорванє Іх від табору независимців. Ся цілі має бути досягнена тим способом, що Кошут і Аппоні мають довести до виступленя Юста з табору независимців. В такім случаю Кошут і Аппоні з уміркованими независимцями утворили би нове сторонництво разом з конституційними і старолібералами. Pester Lloyd представляє сю вість яко зовсім певну.

Заграниця.

Мимо сего, що Туреччина старє ся зменшити значіне поражєня в Альбанії, то однак показує ся, як значним оно є. Дня 6. с. м. вернули до Царгорода два баталіони піхоти і оден баталіон стрільців, які брали участь в експедиції Джавіда-баші. Стан, в яким они находять ся, достойний пожалуваня. Війско терпіло страшєнні злидні. По дорозі з Люми стратив відділ артилерії майже всі коні, так що самі жовніри мусіли тягнути гармати. Число ранних жовнірів, уміщених в шпитали в Царгороді, вносить 220 людей. На одну компанію піхоти в дорозі з Берани до Іпеку напали з засідки Арнавти з Родовців. Війско ледво змогло оборонити ся, причім ранено одного офіцера. Після сего вислає до Радовців військо з гарматами, яке збомбардувало сю місцевість, знищило сім кулів (укріплені дома) і привело значне число плінників до Іпеку. З огляду на нещасливий вислід експедиції домагають ся з ріжних сторін уступленя начального генерала. Молодотурецький комітет мав на останнім тайнім засіданю порішити, щоби залишити далші експедиції до Альбанії, а згодити ся натеміць на домаганя Альбанців в справі заснованя альбанських шкіл. Далше постановлено вибудувати в Іскіб нову укріплену касарню, а оден баталіон перенести до Пріцренд.

Грецький президент міністрів апелював на засіданю парламенту до всіх сторонництв без ріжниць, щоби попирали правительственный проект реформи. Після предложеного начерку закона будуть князі королівського дому підлягати при авансі тим самим правилами, що й инші офіцери. Тих князів, які вже тепер належать до армії, може посувати король на висші становища без ніяких обмежень, але они не можуть обіймати жадного дійсного начальства. Начерк закона дотично знесеня начальної команди в армії віддає права, приналежні генеральному командантові, раді, зложеної з дивізіонерів і шефа генерального штабу. При тім заявив ще міністер війни, що Греція бажає мати армію, здібну до бою, не маючи на думці когось загрожувати.

Від довшого часу привиджує ся Англії все марєво морської війни з Німеччиною, про що го-

лосно говорять навіть офіціальні особи. В звязі з тим стоїть і кидає ярке світло на сю справу обіжник англійского консуля в Філядельфії, який дійшов до відома лише випадково. Там сказано іменно, щоби капітани кораблів зближали ся вельми обережно до пристаней на англійських і взагалі на берегах британської держави. Підчас коли доси в подібних публичних відозвах було сказане «наслідком правильно повторюючих ся маневрів» або щось подібного, то сей обіжник згадує про можливість, що відносини між Англією і якоюсь иншою державою можуть стати напружені, наслідком чого треба було поробити спеціальні зарядженя і зрєвїдувати ті кораблі які малиб замір дістати ся до пристаней на побережах трєх зєдинєних королівств. З другої сторони надійшла з Лондону вість, з якої можна вносити о зовсім правильних воєнних приготуєнєх. Адміраліція заповідає іменно утворенє нового мобілізаційного департаменту. Офіцери, що стоять на чолі сего департаменту, а також на чолі вивідуючого департаменту, мають творити враз з помічним секретарем адміраліції під проводом першого морского лорда постійну морську судейську палату.

Галицький сойм.

Докінченє звіту 53-го засіданя з дн. 13. жовтня.

Про українське доріг по п. Старуху промовляв ще пос. др. Макух і згоджував ся на українське доріг в н д і, що кр. виділ поведе сю справу з хісном для краю. Безконтрольна господарка довела пер до того, що повіти не можуть двигати тягачу удержаня доріг. Бєсідник домагає ся, щоби не покривджено східної Галичанини і щоби уагляднювано при дорогових роботах місце є населєне і місцевий матеріял, та обсаджув по посади укваліфікованими людьми.

По замкненю розправи і виборі генер. бєсідників відпочив маршалок засіданє о 2 й год. по полудні до 8-ої год вечер.

III. вечірнє засіданє.

почало ся по 8¹/₄ пр мов ю про українське доріг генер. бєсідника проти п. Сколишевського, котрий зазначив, що повіти і громади не вивязали ся добре з своєї задачі на полі дороговим, держава забирає значну часть податків, а з громади виділено найсильніший член податковий — двірський обшар. Другою причиною лиха є те, що у нас одні дороги удержує правительство, другі краї, тому бєсідник ставить резолюцію до кр. виділу о перевєденє переговорів з правительством, щоби обняло управу правительственных доріг з винагородою, яка відповідала б дотеперішнім видаткам на удержанє, уаглядняючи висші цни матеріялів і роботизни. Крім сего вимагає ще, щоби не прїдержувано ся строго засади, щоби дорога не могла мати нігде спаду більшого як 5%, бо особливо в гірських околицях може він доходити до 8%.

Генер. бєсідник з а п. Уранський приписує вину за лихі дороги в краю на центральне правительство, котре вважаючи Галичину ринком збуту для витворів західних країв, не зробило нічого для економічного підвигненя краю. Краєві додатки до податків на дорогові цілі зросли з 8% на 41¹/₂%, а правительство в 1908 обнизило дорогову підмогу, тому вносить резолюцію, щоби в 1913. р. українське 500 км. так само як в роках 1911 і 1912, а не тільки 100 км. предложених комісією.

По промові реф. Єнджеївича почала ся подрібна розправа.

П. Куровець вступав ся за потребами Калущини і воставив резолюцію, щоби кр. виділ на найближшій сесії предложив соймаю справу українське повітової дороги з Калуща до Ясеня через Лдєяни, а пос. Винничук вимагав українське дороги до Войнилова.

Пос. Менціньський, зазначив, що на 60.000 кл. доріг є досі тільки тисяч вісімсот кількадесят км. кр доріг. Предлога кр. виділу вносить на р. 1911. і 1912. українське по 500 км., а далше через 15 літ по 100 км., але він заявляє ся за резолюцією пос. Урбанського, щоби в тім третім році 1912-ім замість 100 км. українське 500 км., бо теперпора затвердити начерк ширшого та енергичнішого українське доріг.

Внесеня комісії ухвалено, резолюція пос. Урбанського упала.

Резолюцію Олесницького в справі українське дороги Лавочне, Смерже, Тухолька передано кр. виділови до розсліду.

Відтак прийнято без розправи звіт дорогової комісії про петиції кількох виділів повітових в справі підмог на будову доріг.

Опісля палата перейшла до розправи над торговими договорами з Румунією і иншими

балканськими країнами.

Референт більшости п. Кшиштофович, меншости п. Васунг. Сей останній відчитав внесені меншости, котре звучить:

„Сойм, поновляючи ухвалу з дня 12. марця 1907., звиває правительство, щоби не допустило до отвореня румунської границі та пограничних держав балканських і для ввозу живого товару і свиний а також битого мяса та, щоби не дозволило на перевіз товару й мяса до німецького цїсарства инакше як тільки в пльомбованих вагонах і при захованю найдалше ідучих середників осторожності“.

Резолюція більшости предложена референтом пос. Кшиштофовичем звучить:

1. Сойм жалуючи, що правительство при заключуваню торгового договору з Румунією не углядило в цілости ухвали сойму з 12. марця 1907. р. а одіюючи політичну вагу того договору, звиває з цілим притиском правительству, щоби з огляду на те, що постановою договору про введене битой худоби й свиний у границі держави спричинює велику втрату для рільництва Галичини, взяло перед наконечною постановою тої справи в парламенті як найенергічніше в оборону інтереси хліборобства й ходівлі худоби та признало кравому рільництву такі користі, котрі врівнялиб втрати, що їх Галичина наслідком некорисних постанов договору поносить.

2. Сойм застерігає ся проти подібних постанов при договорах з иншими балканськими державами та звиває правительству, щоби при заключуваню дальших торгових договорів углядило в цілій основі ухвалу сойму з 12 ого марця 1907. р.“

Пос. Мицельский вказав на спільність малих і великих рільників, відтак зобразив сумне положенє дідичів, задля живлових нещасть, обговорював справу горалень, збіжевого цла і торгових договорів, признав, що страти, які нанесуть галицким хліборобам, не можуть бути нічим винагороджені, та що бажане отворене двох головних галицких міст для ввозу чужого товару булоб в наслідках нещастем, але не хотів пересуджувати становища віденьского кола, висловив надїю, що оно зуміє добути все потрібне рільництву за ті жертви для держави.

Пос. Стефчик вказав, що договори з Румунією і з иншими балканськими державами є найбільшим нещастем для Галичини. Передовсім відчує се селянська людність. Румунія буде могла визискати цілий засіб ввозу худоби, який признає їй договір. Ще небезпечнійший, чим ввіз рогатої худоби, буде ввіз свиний. Вже нині могла би Румунія доставити повний засіб 120.000 штук. Велике значінє має також ввіз овець і дробу. На підставі чисел ввозу мяса з Сербії за 7 місяців в часі тамчасового договору, обчисляє бесідник, що в разі отвореня сербської і румунської границі на сам віденьський торг буде доставлено 27 мільонів кг. мяса, то зн. 20% цілої споживи мяса у Відні.

Пос. Стояловский: То фікція!

П. Сколишевский: Баталія иншої думки.

П. Стефчик: Можна сказати, що правительсто добирає ся до останнього жерела доходу селян. Не можна проте дивувати ся, що по цілім краю розлягає ся оклик: Геть з договорами! (Оплески у Русинів і людовців).

П. Стояловский: Як настроїть ся населене!

П. Стефчик: Для нас ввіз худоби є нічим иншим, як вивозом людей (оплески), як переголюванем тисячів населеня з нашого краю. Не дивуйте ся, що з великою прикровою слухали ми насмішливих слів, коли говорено про їджене на свинях і козах, про іспанську їзду і арлекіаду.

П. Старух: Ганьба їм!

П. Стефчик: Я бачив иншу арлекіаду в тім соймовім будинку, кеди деякі панове ішли проводити в ріжний спосіб постяганій селянській депутації, (оплески), коли ті панове ставили ся на чолі депутації шинкарів. (Оплески у Русинів і людовців).

П. Старух і Сколишевский: Політичні обманці!

П. Стефчик: То була арлекіада, бо ту ходило о бочки горівки. Ліпші для нас свині і воли, як горівка.

П. Стояловский: То було лише слабе наслідуване арлекіади людовців.

П. Стефчик: Прокро мені, що кс. пралат боронить спадковців «świętej karczmę». З притиском зазначую, що стаючи в обороні інтересів селянського населеня, не маю наміру виступати проти інтересів міст. Стверджено, що ввіз румунської худоби не вплине на обниженє цін мяса.

П. Стояловский: Ви що йно инакше говорили.

П. Стефчик: Що иншого цїни худоби, а цїни мяса в дрібній продажі. Досвід учить, що нагла знижка цін худоби найлекше може визискати торговлю і посередництво.

П. Стояловский: О тім не говоріть, вам торговля зашкочить.

П. Стефчик виводить дальше, що се неправда, мов би промисл міг зискати щонебудь

наслідком договорів з Румунією. Румунія опікує ся своїм промислом і ввозить тільки товари збиткові, яких ми не виробляємо. В договорі мають інтерес міста, але не наші. Ми повинні числити на споживу лише наших власних товарів.

П. Стояловский: А швец нехай гине з голуду.

П. Стефчик: Центральне аграрне бюро у Відні обчисляє шкоди австрійского рільництва з причини отвореня границі на 20 мільонів корон. Винагородою за те має бути отворене осередка для продажі худоби. Бесідник цитує слова міністра торговлі, що урядженє такого осередка не було зовсім винагородою, але простим вивопненем обовязку правительством.

П. Пастор: Зовсім инша винагорода. Шість мільонів.

П. Стояловский (до Стефчика): То тільки ораторський зворот.

П. Кендзьор: Два ксьондзи зійшли ся і нерешкадшають.

П. Стефчик: За найбільшу жертву й оборону держави на полі годівлі худоби має наш край наразити ся на найбільші шкоди, які принесла нам також угорска угода і німецький договори через замкненє границі. Добре зрозумілий інтерес держави зовсім не вимагає сего, чого доказом є тактика Німеччини, що політичні договори не дають торгових. Бесідник вичислює жертви, які вже поніс край для великодержавного становища монархії, тоді як наш край був ціле столітє занедбаний. Бесідник вказує на жертви центральному правительству від краю майна і крови, звиває палату, щоби обороняла інтереси хліборобства. (Оплески). Приходить до голосної перепалки між пос. Стаїнським, а кс. Стояловским, котрий безнастанно перебивав п. Стефчикова).

П. Целецкий іменем більшости заявляє, що договори нанесуть великі шкоди для краю. Але опирати ся їм не можна. Він має надїю, що коло польске буде в парламенті боронити інтересів селянства і тому голосувати буде за резолюцію більшости.

По годині 12-тій в ночі засіданє замкнено.

54. засіданє дня 14. жовтня, а 18. в черги почало ся 1/4 на 11-ту відчитуванем внесенє і інтерпеляцій.

Наглі внесеня поставили: пос. Олесницький о підмогу для погорільців громади Дубе, брідського повіта; п. Думка о підмогу для погорільців громади Романівка, тернопільского повіта; Чарторийский о підмогу для погорільців громади Пісковичі і Скарбек для погорільців громади Татарів.

Звичайні внесеня поставили: п. Длугош в справі безпосередних особистих податків в приміненю до рошного сирівця; Бойко, в справі прийнята до заплати в красвих фондів оплат за обезпеку від пригод с іх робітників, що працюють в сільських земельних підприємствах і п. Швед в справі укравлення громадської дороги I. кл., що веде з Радехова до угорської границі.

Інтерпеляції поставили: п. Олесницький про до секатору громади Ермаківка, борщівского повіта ветеринарними розпорядками; пос. Макух про незатверженє місцевої шкільної ради в Залужу, збараского повіта і що до шкільного фонда в Горожанці великій; п. Крисоватий в справі безправного поведеня зеліничного кондуктора і п. Трач до кр. виділу про неприділенє до шпиталю в Косові монахинь руского обряду.

По відчитаню петицій пос. Винничук посправ петицію о запомогу для погорільців в Ямниці.

Відтак приступила палата до дальшої розправи над торговими договорами.

П. Маршалкович зазначив, що в дотеперішній розправі одні говорили, що договори принесуть великі втрати, другі, що втрати будуть великі, але винагорода правительста можуть їх зрівноважити, а становище третих було таке, що не буде шкід, а коли говорити ся про відшкодованє, то треба старати ся о се лише тому, що се буде пожиток для краю. Бесідник критикував числа і комбінації пос. Баталії в комісії, обчислює, що вивіз худоби з нашого краю поза границі вносить до мільона штук річно, отже переічно по 80 К за штуку; але по вго думці найнижший прихід вносить лише 60 мільонів конов. Відтак, беручи за основу обчисленя місто Львів вказував, що в друге стілько споживає нехліборобске населеня. А що худобу плекають у нас майже виключно малі хлібороби, то тих 120 мільонів корон, що приходять із заграничної і кравей та державної споживи, лишає ся в їх кишені. Сей прихід дає змогу селянам вижити і на малім куснику землі. Дальше говорив бесідник про звязку цїни мяса через договір з Румунією.

Після переконаня пос. Маршалковича, втрапи наших селян вносити муть 10,000.000 К, а за те зиски міст будуть дуже малі. Инакше булоб, як би правительство дало винагороду в формі домен, зворот королівщин та відданя потасо-

вих солий. А що се неможливе, то буде голосувати за резолюцію меншости, а колиб її відкинено, то вносить додаткову резолюцію з застрогою проти ввозу румунского битого мяса та проти заложеня складів румунского мяса у Львові і в Кракові.

Пос. Баталія доказує, що ввіз румунского мяса не обнизить цїни товару; заявляє, що на договорі галицкий промисл безпосередно нічо не скористає. Дальше доказував, що договори з Румунією треба прийняти з огляду на відносини Румунії до Австрії.

Пос. Вітос вказує на важке положенє селян та заявляє, що великодержавне становище Австрії не поможе нічо бідному селянинови. Дідичі можуть складати жертви на державнім престолі, але най не силують до того селянина, бо він не одержить винагорода. Докоряв пос. Целецкому що він як презес „кулок“ промовляв за договором, хов рада кулок заявила ся проти договорів.

По пос. Вітосі забрав слово намісник др. Бобжинський.

З огляду на політичну вагу справи вважає обовязком зазначити своє становище. Хоч ввіз чужого товару й мяса відиграє певну роллю в економічних взаминах, на цїну товару впливають також такі обставини як заграничне цло, кошти перевозу і посередництво між споживцем і виторцем. Не треба отже пересаджувати небезпекі договорів для рільництва, а радше подбати при їх ухвалуваню о сповненє ріжних домагань сойму, котрі тепер лекше осягнути в формі винагорода.

Крім тих вимог реальної політики економічної треба мати на тямці реальної політики що до державного становища Австрії.

Відтак відкрито наново розправу а по промові п. Ценського замкнено розправу о 2 1/2 по полудні, вибравши генер. бесідниками більшости п. Руговского а меншости п. Козловского, котрі промовляли на вечірнім засіданю.

Звіт вечірнього засіданя подамо в слідуючім числі.

Просимо вігхобити передплату.

Новинки.

— Календар. В суботу: руско-кат.: Дюнізия; римо-кат.: Галья Фльор. — В неділю: руско-кат.: Єрофима; римо-кат.: Посьв. Кост.

— Вчерашного дня, в сьвято Покрови Пресьв. Богородиці відбував ся в архікат. церкві св. Юра у Львові празник, на який прибули тисячі народа з підльвівських сторін. Службу Божу відправив Ексц. Митрополит з крилошанами.

— Жертуйте на памятник Тарасови Шевченкови в Києві! „Сокільський Базар“ у Львові спровадив кількадесят примірників поклик під вше наведеним наголовком виданого в Києві і розширенованого тисячами по селах України. Є се аркуш трохи менший від нашої часописи, з напечатаною житєписию Т. Шевченка і окрашений 7-ма ілюстраціями (5 портретиків Тараса і хата, в якій родив ся наш безсмертний Кобзар та его могила). Дивує нас, що згаданий поклик так півно появив ся в розпродажі в Галичині і що Наук. Тов-о ім. Шевченка, яке займає ся збиранєм датків на київський памятник, доси ще не подбало про розширене поклик між Русинами в Галичині. Сей поклик з гарними ілюстраціями (в красках) був би окрасою для сільських чаталень (з гокими стїнами), і найшов би ся він певно в кожній рускій хаті, если наші селяни мали би лише нагоду его дістати. Наук. Тов. ім. Шевченка або львівска „Просьвіта“ повинні отже чим скорше спровадити з Києва або видати у Львові такий самий поклик і розширити его по селах. Если би розійшло ся лише 100.000 примірників по 10 сотиків, то придбано би на памятник Шевченкови в Києві 10.000 К.

— Справа з памятником Шевченка в Києві. „Рада“ доносить, що М. Коцюбинський згодив ся бути членом журі. Відмовились взяти на себе сей обовязок В. Орловський, через слабованє, та інженер Тимошенко. Сей надіслав до обєднаного комітету й мотивовану заяву. На думку д. Тимошенка на членів журі потрібно авторитетних людей і Кракова Праги та Відня, де є багато різьбарів Славян. Конкурс слід на думку автора листа оголосити міжнародним, аби він не виїшов великоруским, зважаючи на слабі сили Українці.

— Для читалень. Від одного з люстраторів, що мав нагоду бачити неодну сільську читальню, дістаємо отсі замітки до поміщеня: Часто чуємо жалі, що читальні по селах в неділі і сьвята по полудні порожні, а люди вистоюють на дорозі, або йдуть до корчми, замість, щоби сидіти в читальні. Поминувши найважнійше, що в читальні — lux a non lucendo — нема що читати, бо кни-

жки замкнені в шафі а часописий також дасть Бог — є ще інші причини малої фреквенції по читальнях. Переважно наші читальні се рудери, ані не побілені зверху і без найменшого порядку в середині. Про читальню по просту нема кому дбати. Читальню здалека вже пізнати по пооббиваних стінах, вибитих пибах, діравім даху ітд. А в середині так само. Хата ніколи не виметена, повна задухи, стіни небілені від непам'ятних часів, лавки не миті, стіл поломаний, лампа нечиста і без нафти, стіни голі ітд. Чиж до такої хати приємно вийти і там сидіти годину-дві. Упорядкованем хати нема кому зайняти ся, бо хоч є т. зв. господар в виділі, але він не знає, чи не хоче знати, що удержане ладу в читальні належить до него. Говорю тут про читальні, котрі мають власні доми і зложені гроші, отже мають чим покрити видатки на заведење ладу в читальні, лише не мають господаря. Если би головний виділ «Просвіти» під якого покровом стоїть немало таких занушених читальень, звернув в своїм «Письмі» на то бачність і приказав читальняним виділам удержувати лад по читальнях, то просвіта по селах вискала би на тім багаті. В гарно прибраній читальні було би мило кождому посидіти. Як би гарно виглядала читальня в середині, если би долівка і лавки були що неділі вимиті, стіл застелений скатертю і вкритий часописями, стіни вибілені, а на стінах, попри образи Святих, висіли би також портрет Тараса, карта Руси-України, карта Європи, спис виділу ітп. Тоді певно дівчата уквітчали би що неділі образи в читальні і прибрали би їх вишиваними ручниками, люди горнули б ся до читальні і був би з того великий хосен. Инакше селянин воліє сидіти дома, де жінка попрятала під неділю, або стояти на дорозі, або таки зайде до корчми яка від читальні мало чим ріжнить ся. На лад по читальнях повинні звертати увагу люстратори. З досвіду знаю се, що пишу. Коли одної неділі застав я в читальні «Просвіти» нелад і заявив, що вийду до середині тоді, як виметуть хату, то на другу неділю було вже там так гарно прибрано, що серце радувало ся, а навіть перед читальнею заметено дорогу. За тиждень всьо зроблено, що я лише порадив. Хочете панове, щоби сільська читальня була тим, на що призначена, то поучіть селян, що мають зробити, аби людей притягнути до читальні. Г.

— **Память.** Звісно загално, що не всі люди мають однаково сильну память, але у людей впрочім зовсім здорових буває она більше менше однакова. Бувають однак люди, які відзначають ся незвичайно сильною памятю а при тім найбільше то впадає в очи, що сила памяти проявляє ся особливо лиш в якімсь певнім напрямі. Так н. пр. бувають люди, котрі можуть незвичайно легко запам'ятати собі велику масу чужих слів, що помагає їм дуже легко виучити ся чужих язиків. Кардинал Маццофанті, котрий уродив ся був в 1774. р. а помер в 1849, мав так добру память, що міг виучити ся аж 58 чужих мов, котрі не лиш зовсім добре розумів, але й говорив ними так само добре, як би й своєю рідною італійською. Коли зважимо, що до щоденної розмови треба знати бодай тисячку найбільше уживаних слів, поминувши вже їх відміну і складню, то Маццофанті мусів мати в своїй памяті що найменше 58.000 всіляких слів. Ще сильнішу під сим зглядом мав память гімназійний професор Тромбетті, котрий знає і розуміє дуже добре аж около п'ятсот всіляких мов а в многих з них може таки розмовити ся. Тромбетті, син дуже бідних родичів, родив ся в Болонії 1866. р. і вже яко семилітній хлопець умів говорити не лиш по свому, по італійски, але знав вже добре і французку та німецку мову; обі ті мови виучив ся він сам із старих учебників, які єму случайно попали ся в руки. Аж до вісімнадцятого року життя був він на переміну то двигарем, то голярем, то робітником у золотаря, але мимо того не переставав учити ся попри математику і астрономію ще й всіляких мов. Коли він в 1883. р. представив ся поетови і професорови університетови Кардуччому, то розумів вже і умів зовсім добре говорити по грецки, по латині, по німецки, англійски, французки, іспански, португальски, по єврейски і сербски. Найчастіше слабне память з віком, але бувають случаи, що люди тратять память зовсім нагло і то нераз лиш для якихсь певних предметів. Бувають навіть такі случаи, що чоловік забуває своє власне назвище і помешканє. Славний клінік Бергаве (1668—1738) розповідає, що один іспанський писатель по тяжкій горячковій недугі забув не лиш всі мови, які доси знав, але навіть і азбуку. Коли єму показано єго поезії і драми, він не пізнав їх і не хотів вірити, що то єго. — Про славного ботаника Ліннея розповідають, що коли він постарівшися, читав свої власні твори, то вже не пізнавав їх і казав: А то цікаво, знаменито! Коби я так був написав. Про Вальтера Скота розповідають, що він забув був свої власні пісні і коли якась пані у него дома співала єго власну пісню, він спитав єї, як називає ся той поет, що склав єю пісню.

Оповідки.

— **Крамарський курс в Надвірній.** Заходом місцевої філії «Просвіти» відбуде ся в Надвірній в днях від 1. до 21. листопада с. р. касово-крамарський курс під управою п. Ярослава Литвинювича зі Львова. Услівя принятя: 1) Кандидат має вміти добре читати і писати. 2) Вік від 16 до 45 літ. 3) Відбуте хоть би малої практики при касі або крамниці. На курс, особливо крамарський, прийме ся і дівчат. Для бідніших безплатне приміщенє. Прилади для всіх даром. Зголошуватись треба на руки судії Осипа Чубатого. — *Виділ філії «Просвіти».*

— **Із Самбора.** Популярно-наукові виклади тов. ім. Петра Могили в Самборі відбуватимуть ся в суботи о год. 6. вечером в салі тов. «Руска Бесіда» на отсі теми: 1) Дня 16. с. м. Геринювич Вол., проф. гімн. «Між тайнами природи»; 2) дня 23. с. м. др. Людкевич Стан., проф. гімн. «Про ритміку в музиці»; 3) дня 30. с. м. Бойцун Ол., проф. гімн. «Реформація і її вплив на українське письменство в XVI і XVII. ст»; 4) дня 13. листопада др. Лев. Лопатинський канд. адв. «Мойсей Івана Франка»; 5) дня 27. листопада Кордуба Стефан, проф. сем. «Будова земської кори»; 6) дня 11. грудня Біленький Теодор, проф. семін. «Наші жінчини і напрям їхнього вихованя». На незаняті в сім році суботи упростило товариство посторонних прелегентів, так що відчити будуть правильно відбувати ся кождої суботи. Вступ 20 с., для міщан, селян і учеників 10 с. Близші інформації подає голова місцевого комітету п. Біленький Теодор, проф. сем.

Телеграми

з дня 15. жовтня.

Відень. Дол.-австрійський сойм ухвалив вчєра проект язикового закона. Ухвалено також резолюцію до посадыка м. Відня, щоби в народних школах у Відні приймали на учителів самих Німців.

Лінц. Гор.-австрійський сойм ухвалив язиковий закон такий самий як в Дол. Австрії.

Відень. Адміністраційний трибунал відкинув жалобу проф. Вармунда проти зарядженя міністра просвіти, що до заборони Вармундови викладати на університеті в Інсбруці.

Colosseum

В пасажи Германів

при ул. Соняшній у Львові.

Нова сензаційна програма

від 1. до 16. жовтня 1909.

Щоденно о 8. год. вечер представлєне В неділі і сьвята 2 представлєня о 4. год. по пол. і о 8. год. вечером. Що п'ятниці High-Life представлєне. Билети вчасніше можна набути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч. 5.

Др. Богдан Барвіньський:

Зїзд галицького князя Данила з угорским королем Белею IV. в Прешбурзі 1250 р. Історично-критична аналіза. Львів 1901. 16^о ст. 18. — Ціна 10 сот.

Прешбурський зїзд в справі спадщини по Бабенбергах. (Причинок до історії великого австрійського безкоролівя). Львів 1903. 8^о ст. 27. — Ціна 30 с.

Жигимонт Кейстутувич, великий князь Литовско-руський. Історична монографія. Жовква 1905. 8^о ст. XIV+170. — Ціна 2 К.

Zygmunt Kiejstutowicz, książę starodubski. Львів 1906. 8^о ст. 28. — Ціна 50 с.

Bogurodzicza dzewiczka a історичні висновки д ра Щурата. (В інтересі історичної правди). Львів 1906. мала 8^о ст. 41. — Ціна 20 с.

Історичні причинки. Розвідки, замітки і матеріяли до історії України-Руси. І. Жовква 1908. мал. 8^о ст. 170. — Ціна 2 К.

Історичний розвиток імени українсько-руського народу. Львів, мал. 8^о ст. 41. Ціна 40 с.

Pięćście książąt halicko-włodzimierskich z pierwszej pol. XIV. w. Краків 1909. мал. 8^о ст. 22. Ціна 40 с.

Дістати можна в книгарні Наук. Тов. ім. Шевченка у Львові, Ринок 10.

Важне для Селян!

Від 500 до 1500 К машина до виробу цементового промислу. Одна машина виробляє дві дахівки на раз, денно 500 штук. Цегол 1500 до 3000 штук денно. На складі:

Дім комісово-тоговельний

І. Зубика

18(12-?) Львів, ул. Млиарска ч. 2.

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер”

у Львові, ул. Руска ч. 20.

Телефон ч. 788.

засноване при Товаристві взаїмних обезпечєнь „Дністер” в р. 1895 на підставі закона о стоваришенях з р. 1873.

Одвічальність членів обмежена до подвійної висоти уділу.

Цілею Товариства є уділюване кредиту своїм членам рільникам обезпечєним в „Дністрі” від більше літ.

Проценти від вкладок 4%, без потручення податку рентового.

Вкладки приймає і виплачує Каса Дирекції Товариства в годинах урядових, від 8. до 2. год. в полудне.

Конто в Шадниці почтовій ч. 35.527.

Конто жирове в банку австро-угор.

Вкладки щадничі К 2,848.890.—

Удїли членські К 262.994.—

Позички уділені К 3,396.002.—

Канцелярії Товариства отворені перед полуднем.

Розклад залізничних поїздів
важний від 1. мая 1909.

До Львова приходять з	рано		по пол.		вечер		вночі		
	раво	перед пол.	по пол.	вечер	вночі	вночі	вночі		
Кракова	5:50	8:55	1:30	5:45	9:50				
Кракова	7:25	9:50	—	8:40	2:30				
Тарнога	—	—	1:10	—	—				
Підволочиск	7:20	12:00	2:15	5:40	10:30				
Черновєць	8:05	—	2:05	5:58	9:30				
Черновєць	—	—	—	6:40	12:20				
Станиславова	5:45	—	—	—	—				
Коломиї	—	10:20	—	—	—				
Стрия	7:29	11:45	4:25	—	11:00				
Пустомит	7:29	11:45	4:25	10:15*	11:00				
Самбора	8:00	9:57	2:00	—	9:00				
Любїня	8:00	9:57	2:00	9:00	11:45*				
Рави рускої	7:10	12:40	4:50	—	—				
Янова	8:05	1:15	5:00	9:25	10:10†				
Брухович	7:10	10:05A	1:48B	4:50	8:20				
Брухович	8:15	12:40	3:27B	5:30†	9:35B				
Зимної води	5:50	7:25	1:10	5:45	9:50				
На Підзамче:									
З Підволочиск	7:01	11:40	2:00	5:15	10:12				
Бродів	7:01	—	2:00	5:15	10:12				
Курович	—	—	11:19	—	9:39				
Винник	8:07	—	11:19	3:26	9:39				
Зі Львова відходять до		рано		по полуд.		вечер		вночі	
Кракова	3:50	8:25	2:45	7:00	11:15				
Кракова	—	8:40	6:12	7:35	12:45				
Гяшева	—	—	3:30	—	—				
Підволочиск	6:20	10:40	2:16	8:00	11:10				
Черновєць	6:10	9:35	—	—	10:38				
Черновєць	—	9:10	2:23	—	2:50				
Станиславова	—	—	2:50	—	—				
Коломиї	—	—	—	6:00	—				
Стрия	7:30	—	1:45	6:55	11:25				
Пустомит	7:30	10:35*	1:45	6:55	11:25				
Самбора	6:00	9:05	—	3:40	10:45				
Любїня	6:00	9:05	2:15*	3:40	10:45				
Рави рускої	6:14	11:05	—	—	11:35‡				
Янова	8:20	10:10	1:37†	3:40	6:30				
Брухович	7:21	11:05	2:30B	5:50†	8:34B				
Брухович	6:14	9:00A	12:41B	3:45	7:10	11:35‡			
Зимної води	3:50	8:40	3:30	7:35	11:15				
З Підзамча:									
До Підволочиск	6:35	11:00	2:31	8:29	11:32				
Бродів	6:35	11:00	2:31	8:29	—				
Курович	—	7:13	—	2:52	—				
Винник	5:44	7:13	1:30	2:52	—				

ЗАМІТКА: Поспінні поїзди печатані товстим друком. — *) Лише в неділі і сьвята від 1^о/₂ до 2¹/₂. А) Лише в неділі і сьвята від 1^о/₂ до 2¹/₂. — Б) Лише в неділі і сьвята від 1^о/₂ до 2¹/₂. — В) В неділі і сьвята а від 1^о/₂ до 2¹/₂ щоденно. — Г) Щоденно від 1^о/₂ до 2¹/₂. — 3) Лише в неділі.

